

Eseu despre relatia dintre incipit si final intr-un roman psihologic studiat, apartinand perioadei interbelice

Scrive un eseu de 2 - 3 pagini, despre relatia dintre incipit si final intr-un roman psihologic studiat, apartinand perioadei interbelice. In elaborarea eseului, vei avea in vedere urmatoarele repere:

- prezentarea a patru componente de structura si / sau de compozitie a romanului pentru care ai optat (de exemplu: tema, viziune despre lume, constructia subiectului, particularitati ale compozitiei, perspectiva narativa, tehnici narrative, secventa narativa, episod, relatii temporale si spatiale, personaj, modalitati de caracterizare a personajului etc.);
- ilustrarea trasaturilor incipitului, prin referire la textul narativ ales;
- comentarea particularitatilor finalului in textul narativ ales;
- exprimarea unei opinii argumentate despre semnificatia / semnificatiile relatiei dintre incipitul si finalul romanului ales.

Cea mai ampla specie a genului epic in proza, romanul se defineste prin complexitatea planurilor narative, a conflictelor, a actiunii si a personajelor, surprinse in evolutie. In structura unei opere epice, incipitul si finalul au un rol foarte important, dat fiind faptul ca sunt elementele compozitionale care asigura relatia dintre lumea cititorului si lumea imaginara. Incipitul este o formula de inceput al unui roman (al unei nuvele) care se tine minte si are consecinte in desfasurarea ulterioara a operei. Se poate realiza in mai multe moduri - prin descrierea mediului (oras, strada, casa), fixarea timpului si a locului actiunii, referirea la un eveniment anterior sau la unul in desfasurare. Finalul reprezinta formula de incheiere a unei opere literare, care ilustreaza viziunea autorului asupra evenimentelor prezentate. Finalul nu coincide intotdeauna cu deznodamantul si foloseste diverse strategii: descriere care reia datele din incipit; dialog sau replica prin care se rezuma lumea fictiunii; prefigurare a unor evenimente care nu mai sunt relatate in opera. Finalul poate fi deschis - opera poate continua - sau inchis - totul este lamurit.

In cazul romanului modern, de analiza psihologica, autorul isi propune sa "absoarba" lumea in interiorul constiintei, anulandu-i omogenitatea si epicul, dar conferindu-i dimensiuni metafizice; nu mai este demiurg in lumea imaginarului, ci descopera limitele conditiei umane; are o perspectiva limitata si subiectiva, completata adesea cu opinii programatice despre literatura (autorul devine teoretician).

In ceea ce priveste opera, personajul - narator inlocuieste naratorul omniscient, ceea ce potenteaza drama de constiinta, conferindu-i autenticitate; optiunea pentru conventiile epice favorizeaza analiza (jurnalul intim, corespondenta privata, memoriile, autobiografia); principiile cauzalitatii si coerentei nu mai sunt respectate (cronologia este inlocuita cu acronia); sunt alese evenimente din planul constiintei, iar din exterior sunt preferate faptele banale, lipsite de semnificatii majore, fara sa fie refuzate insertiile in planul social.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Cititorul se identifica cu personajul - narator, alaturi de care investigheaza interioritatea aflata in centrul interesului; are acces la intimitatea personajului - narator (mai ales atunci cand ii poate "citi" jurnalul de creatie).

Aparut in 1930, romanul Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi a constituit o noutate absoluta in epoca interbelica. Stilul adoptat ilustreaza perfect intentiile de modernizare a scrisului manifestate de autor. Romancierul adopta structura narativa conventionala a unui jurnal, apartinandu-i protagonistului - stefan Gheorghidiu.

Optiunea autorului pentru naratiunea la persoana I, a carei consecinta imediata este limitarea perspectivei narative la un punct de vedere strict subiectiv si, deci, renuntarea la privilegiul omniscientei, marcheaza inceputul unei noi ere in istoria romanului romanesc. Alcatuit din doua parti care n-au intre ele decat o legatura accidentala (in opinia lui George Calinescu), acest volum inedit ca structura narativa in peisajul epocii este - dupa opinia lui Perpessicius - ' romanul "unui razboi pe doua fronturi": cel al iubirii conjugale si cel al razboiului propriu-zis, ceea ce-i pricinuieste eroului "un neintrerupt mars, tot mai adanc in constiinta" (Perpessicius). Asadar, tema romanului poate fi considerata, la un prim nivel de receptare, iubirea. Analiza procesului prin care se constituie mecanismul erotic este, insa, numai pretextul pentru procesul de autoanaliza pe care il intreprinde protagonistul romanului si care va conduce, in final, la descoperirea propriului eu. Actiunea, complexa, se desfasoara pe doua coordonate temporale - una trecuta (a rememorarii relatiei personajului - narator cu Ela) si una in desfasurare (a experientei de pe front a lui stefan Gheorghidiu).

Momentul in care stefan Gheorghidiu scrie despre sine si despre relatia sa cu Ela nu poate fi precizat. Impresia cititorului este ca Gheorghidiu incepe sa-si noteze dubla experienta in perioada concentrarii la Dambovicioara (si, de aceea, tot ce se refera la casatorie, la testament, la neintelegerile ulterioare cu Ela poate fi considerat ca apartinand planului trecut) si o continua pe durata primelor saptamani de razboi. Ultimele randuri par scrise ceva mai tarziu, in orice caz dupa un timp de la ranirea lui Gheorghidiu si lasarea lui la vatra. intre capitolele intai si sase ale primei parti, pe de o parte, si cele sapte ale partii a doua, pe de alta, exista totusi o diferenta minima, dar sesizabila, de ton, care indica o distanta temporala diferita intre diegeza si povestire.

Aceasta distanta e mai mica in capitolele despre razboi. Aici apar anticiparile (prolepsele), ca si cum momentul in care naratorul noteaza un lucru, acesta nu s-a petrecut realmente, fiind numai probabil. Schimbarea rapida si neanuntata a momentului in care naratorul scrie intamplarile sustine ideea ca nu se poate vorbi, decat cu ingaduinta, de un jurnal tinut la zi. Aspectul de jurnal e inselator, deoarece autorul amesteca, in jurnal, elemente pur romanesti.

Cu privire la forma pe care naratorul o da povestirii sale, se poate remarca aspectul de jurnal al romanului. in prima parte, forma narativa adoptata ramane incerta, mai aproape de memorialistica ("in primavara anului 1916, ca sublocotenent proaspat, intaia data concentrat..."), decat de autobiografie (care ar pretinde pastrarea neschimbata a momentului in care sunt relatate evenimentele); nici partea a doua nu clarifica lucrurile pana la capat. "Jurnalul" contine multiple

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

artificii romanesti, "temporalitatea e indecisa" (Nicolae Manolescu).

Centrul de interes al conflictului principal al romanului se deplaseaza de la exteriorul evenimentelor plasate in preajma si in timpul Primului Razboi Mondial la explorarea interioritatii personajului principal, prins in mirajul propriilor iluzii despre dragoste, despre casatorie si despre femeia ideala.

Experienta iubirii, care da substanta primei parti a romanului, este actualizata prin rememorarea relatiei lui stefan Gheorghidiu cu Ela. A doua parte creeaza iluzia temporalitatii in desfasurare, prin consemnarea evenimentelor care se petrec pe front. Artificiul compozitional din incipitul romanului - discutia de la popota ofiterilor referitoare la un fapt divers din presa vremii (un sot care si-a ucis sotia infidela a fost achitat) - permite aducerea in prim plan a unei dintre temele principale ale romanului - problematica iubirii.

Incipitul fixeaza, destul de vag, coordonatele spatiale si temporale ale actiunii - primul Razboi Mondial, pe front, langa Campulung. Preocupat de obtinerea autenticitatii actiunilor si caracterelor, romancierul introduce in incipit o scena cu valoare anticipativa pentru destinul personajului principal: discutia de la popota ofiterilor, care dezbate un subiect colportat de toate ziarele - un barbat care si-a ucis sotia infidela a fost achitat de tribunal. De la acest pretext, se contureaza cateva atitudini: Dimiu, capitan de moda veche, e de parere ca "nevasta trebuie sa fie nevasta si casa, casa"; Corabu pledeaza pentru libertatea de alegere a femeii; Gheorghidiu e atat de transant, incat atrage antipatia celor prezenti: "cei care se iubesc au drept de viata si de moarte unul asupra celuilalt!" Camil Petrescu este unul dintre primii romancieri romani care simte nevoia sa coboare, in romanele sale, viata de pe scena in strada. Consecinta apare in introducerea banalitatilor cotidiene in limbajul eroilor si in renuntarea la emfaza specifica eroilor si limbajului romanului "doric". Camil Petrescu "de-teatralizeaza romanul" (Nicolae Manolescu). Scena de la popota creeaza o impresie de banalitate, de "injosire", in marginea caricaturalului, a paginilor despre razboi. Impresia e cautata de autor, care incearca sa schimbe statutul evenimentului exterior si al limbajului eroilor de roman. "Rapindu-li-se aura, impusa in cea mai mare masura de tendinta romanului, o multime de evenimente, intre care razboiul, devin foarte obisnuite" (N. Manolescu)

Discutia de la popota este pretextul unei ample digresiuni, pe parcursul careia stefan rememoreaza etapele evolutiei sentimentului care l-a unit cu Ela: "Eram insurat de doi ani si jumătate cu o colega de la Universitate si banuiam ca ma inseala. Din cauza asta, nu puteam sa-mi dau examenele la vreme. imi petreceam timpul spionandu-i prietenii, urmarind-o, facand probleme insolubile din interpretarea unui gest, din nuanta unei rochii, si din informarea laturalnica despre cine stie ce vizita la vreuna din matusile ei. Era o suferinta de neinchipuit, care se hranea din propria ei substanta".

Iubirea lor ia nastere sub semnul orgoliului. Chiar daca la inceput Ela nu ii placea, stefan se simte, treptat, magulit de interesul pe care i-l arata "una dintre cele mai frumoase studente de la Universitate". Admiratia celor din jur este un alt factor care determina cresterea in intensitate a iubirii lui stefan: "incepusem totusi sa fiu multumit fata de admiratia pe care o avea toata lumea

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

pentru mine, fiindca eram atat de patimas iubit de una dintre cele mai frumoase studente.

" Pasiunea se adanceste in timp, iar faptul ca Ela traieste o admiratie neconditionata pentru viitorul ei sot contribuie la crearea iluziei ca relatia lor are o baza solida. Pentru stefan Gheorghidiu, iubirea nu poate fi decat unica, absoluta. Sentimentul pe care il traieste in raport cu Ela devine ratiunea sa de a fi, modul de a se implini in plan spiritual: "sa tulburi atat de mistuitor o femeie dorita de toti, sa fii atat de necesar unei existente, erau sentimente care ma adevereau in jocul intim al fiintei mele." Mostenirea de la unchiul Tache schimba cercul relatiilor celor doi. Lumea mondena, in care Ela se va integra perfect, este, pentru stefan, prilejul de a trai suferinte intense, provocate de gelozie. Daca in prima parte a relatiei lor iubirea sta sub semnul orgoliului, treptat, sentimentul care domina devine gelozia.

Relatiile dintre cei doi soti se modifica radical, iar tensiunile, despartirile si impacarile devin un mod de existenta cotidian pana cand stefan este concentrat, in preajma intrarii Romaniei in razboi. Ela se muta la Campulung, pentru a fi mai aproape de el, iar relatia lor pare sa intre, din nou, pe un fagas al normalitatii. Chemat cu insistenta la Campulung, stefan obtine cu greu permisia, dar descopera ca Ela e interesata de asigurarea viitorului ei in cazul mortii lui pe front. Cand il vede pe G. pe strada, e convins ca Ela il insala, desi nu are nicio dovada concreta, asa cum nu a avut, de altfel, niciodata. Pentru Gheorghidiu, esecul in iubire e un esec in planul cunoasterii. Analiza mecanismului psihologic al erosului, semnificativa pentru toti eroii lui Camil Petrescu, este dublata de o radiografie a tuturor conflictelor interioare. Personajul recunoaste ca e hipersensibil, ca nu poate fiinta in limita canoanelor, dar nu accepta ideea ca realitatea propriei constiinte nu e valabila in plan exterior.

Confruntat cu experienta-limita a razboiului care redimensioneaza orice relatie umana, stefan Gheorghidiu isi analizeaza retrospectiv si critic intreaga existenta. Drama erotica este reevaluat din perspectiva experientei razboiului. intors in prima linie dupa cele cateva zile petrecute la Campulung, stefan Gheorghidiu participa la luptele de pe frontul Carpatilor cu sentimentul ca este martor la un cataclism cosmic, unde accentul cade nu pe eroismul combatantilor, ci pe haosul si absurditatea situatiei - si are - sub amenintarea permanenta a mortii - revelatia propriei individualitati, ca si a relativitatii absolute a valorilor umane: " imi putusem permite atatea gesturi pana acum - marturiseste naratorul -, pentru ca aveam un motiv si o scuza: cautam o identificare a eului meu. Cu un eu limitat, in infinitul lumii nici un punct de vedere, nici o stabilire de raporturi nu mai era posibila si deci nici o putinta de realizare sufleteasca..."

Finalul romanului consemneaza despartirea definitiva de trecut a eroului. "Ultima noapte de dragoste" pe care o petrece alaturi de Ela marcheaza instrainarea definitiva de trecutul propriu si recunoasterea esecului in planul cunoasterii. Cititorul care spera sa afle, in final, daca Ela i-a fost infidela, este dezamagit. Desi citeste un bilet anonim care il informeaza despre tradarea Elei, personajul - narator nu verifica informatia, ceea ce intretine dincolo de paginile romanului enigma relatiei complexe care se stabileste intre cei doi soti. Finalul, deschis, sustine modernitatea constructiei romanului, demonstrand inca o data functia cathartica a relatarii experientelor

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

sentimentale si tragice pe care le-a parcurs personajul: "I-am scris ca-i las absolut tot ce e in casa, de la obiecte de pret, la carti, de la lucruri personale, la amintiri. Adica tot trecutul." Ela isi pierde aura de feminitate misterioasa si atragatoare in care o invaluia privirea indragostita a lui Gheorghidiu la inceputul relatiei lor.

intre incipitul romanului, care il prezinta pe protagonistul actiunii chinuit de gelozie si de suferinta de a nu putea fi alaturi de Ela in permanenta si finalul care il prezinta pe acelasi stefan Gheorghidiu detasat complet de experienta erotica pe care a trait-o, se inscrie o intreaga experienta de viata, un proces lent si dureros de descoperire a limitelor conditiei umane, incapabila sa traiasca in absolut. Finalul deschis ii ofera cititorului inca un prilej de a se regasi in experienta personajului - narator. Incertitudinea planeaza atat asupra portretului Elei, cat si asupra evolutiei personajului principal (intr-o nota de subsol din romanul Patul lui Procust se ofera informatia ca stefan Gheorghidiu a ajuns in fata Curtii Martiale). Autorul adopta aceasta conventie narativa pentru a sustine modernitatea constructiei romanesti. stefan Gheorghidiu devine parte integranta in viata cititorului, care il simte aproape, avand aceleasi experiente si trairi ca si personajul care traieste in interiorul universului imaginar.